

GOGA

MIHA
MAZZINI
OSEBNO

Kako se je skeptik lotil duhovnosti,
se soočil s travmatičnimi spomini
in izgubil strah pred bližino

Ta knjiga je o meni, moji mami in stari mami.
Kar se tiče ostalih oseb, sem si izmislil vse, kar
je bilo nujno, da zaščitim njihovo identiteto in
jih iz konkretnih ljudi spremenim v literarne
junake. Če se vam zdi, da ste koga prepoznali,
se motite.

*Are you going away with no word of farewell
Will there be no trace left behind*

Tom Paxton

1: zataknjen

Pustila me je šestkrat v letu in pol. Vsakič, ko slišim koga jamrati: »Joj, ločitev me je uničila,« le sočutno kimam in si mislim: „Kakšen začetenik! Kakšen amater!“

Zadnje in dokončno slovo me je doletelo marca 2020. Prve dni sem žalosten in obupan sedel doma prostovoljno, večino preostalega leta pa zaradi epidemije covid-19 prisilno.

Med dolgimi sprehodi po obrobju Ljubljane, do občinske meje, mimo tovornjakarjev, ki so kampirali in čakali, da se lahko odpeljejo dalje, poleg redkih sprehajalcev, ki so za vsak slučaj stopili na drugo stran poti, da smo držali varnostno razdaljo, sta se mi izoblikovali vprašanji:

1. Zakaj je prekinila zvezo v trenutku, ko je ugotovila, da ji je boljše, kot je sploh mislila, da bi bilo mogoče? In se potem vrnila še petkrat, se spet vsakič odtrgala, z muko in na silo, kot bi jo k meni vezale trnjeve veje, ki ji med begom režejo meso, z zavedanjem, da mora oditi, saj je ogroženo njeno bistvo samo.

2. Zakaj sem le otrplo gledal? Niti razmišljati nisem mogel, kaj šele premakniti se in ukrepati. Zrak okoli mene se je zgostil v sirup, me zalil in se strdil, da sem obtičal kot žužek v jantarju.

Leto in pol njenega boja in mojega opazovanja. Še ponos sem si prizadel, ko sem tako pohlevno odpiral vrata vsakič, ko je potrkala. Po

koncu šestih koncev sem se počutil, kot da leto in pol ne bi bil jaz in bežeča ženska ne ona. Nekaj naju je prevzelo in upravljalo, da sva odigrala vnaprej napisano dramo, dokler ni padel končni zastor.

A kaj?

Pisatelj in nevarnosti sreče

V začetku devetdesetih se je moje delo uvrstilo v finale izbora tekmovanja za najboljši roman, ki ga je razpisal novopečeni bogataš.

Slovenski tajkuni, ki so vzcveteli po razpadu Jugoslavije, so imeli manj denarja kot ruski, a prav tako slab okus. Podelitev nagrade je organiziral v igralnici, slovenski inačici Las Vegasa, in po fanfarah je stopil pred občinstvo v stekleni komori, kjer mu je veter mršil lase in so okoli njega plesali bankovci po dolar.

Po tem skromnem začetku smo se pisatelji premestili v bar in čakali odločitev žirije. Natakariji so nenehno prinašali hrano in pijačo. Kolega za mizo, imenoval ga bom kar Pisatelj, jim je živahno mahal: »Še, še!«

Užival sem v njegovem radostnem obrazu. Le pokazal je proti steklenici na zidu, založenem od tal do stropa, in livriran natakariji je že priskočil s kozarcem.

»To, Miha, to! To je raj!« se je veselil in jaz z njim. Slišal sem, da mu gre finančno zelo slabo. Sam sem na srečo znal programirati, s čimer sem preživljal družino.

Razgledoval sem se po prostoru, in ko sem spet pogledal Pisatelja, sem ga našel okamenelega. Vprašal sem ga, če je okej, a me ni slišal. Pomahal sem mu pred obrazom in ni me videl.

Nisem vedel, kaj naj storim. Oči so mu priče lesti iz dupelj, kot da se poslavljajo od lobanje. Sledil jim je znoj. Kapljice so mu

zabrstele po koži, se združevale in v žilnatih potočkih izginjale v razporku srajce.

Postal sem povsem puhloglav. Niti številke reševalcev se nisem mogel spomniti. Nisem hotel umakniti pogleda in iskati pomoči, le ponavljal sem Pisateljovo ime, vedno glasneje. Dvignil sem roko, da bi ga stresel, a se ga nisem upal dotakniti, in priznam, čutil sem odpor, saj se mi je zdelo, da se ledeno spolzko lesketa.

Nenadoma je začel premikati oči. Levo, desno, kot bi se zbuja, a nekako sumničavo, čakaj, čakaj, kaj se dogaja?

Pogledal me je, vendar me ni prepoznal, nato po prostoru, prav tako začudeno, nazadnje mu je pogled obstal na steklenicah za natakarjem, ki je stresal koktajl in si s kovinsko posodo mahal okoli glave.

Pisatelj je planil pokonci in stekel proti policam. Ker jih ni dosegel, se je prevalil čez šank, začel grabiti steklenice in jih metati ob tla. Natakara ga je poskušal ustaviti, Pisatelj ga je odrinil. Nisem se upal podati v furijo stekla in hitrih gibov, pokanja in prasketanja, brizganja tekočine, le gledal sem.

Pritekla sta varnostnika in zgrabila Pisatelja. Obrnil se ju je, saj nista mogla hkrati za šank. Prihitelo jih je še nekaj, odvlekli so ga na sredo prostora in se tepli, preplet rok in nog, disko luč je utripala čeznje.

Pisatelj je padel po tleh, varnostniki so ga brcali in ena od brc mu je obrnila obraz proti meni.

Spačen od bolečin, a obenem miren, spokojen. Nič več izbuljenih oči in groze v njih. Če bi pisal roman, bi dodal, da je bil na meji nasmeha. Naslednja brca ga je zavrtila in nisem ga več videl.

Nisva dobila nagrade, a razglasitev sem poslušal bolj napol. Kot z gostim glavnikom sem česal spomin in poskušal ugotoviti, čemu sem maloprej pravzaprav prisostvoval.

Človek, ki prekipewa od sreče, dokler ga kar zlepa ne prekine napad nečesa – panike? – in batine, ki mu prinesejo umiritev.

Pa kaj je to?

Naslednji dan sem šel v knjižnico in si izposodil vse Pisateljve knjige.

Recimo roman, v katerem glavni junak živi od preprodajanja marihuane. Ko se poroči in dobi otroka, si reče: »Ne bom več tvegat, še enkrat posadim in neham.« Posadi jo za policijsko postajo in ko pride požet pridelek, ga policaji seveda čakajo in tepejo, tepejo.

Prebral sem tudi njegovo knjigo spominov na otroštvo, v katerih ga oče tepe in tepe v neskončnost.

Star sem bil približno trideset in povsem brez kakršnekoli psihološke izobrazbe, zato sem postavil teorijo, ki zveni naivno, ker ne uporablja pravih izrazov, a jo še danes podpišem: naši možgani stanje otroštva in takratne količine kemikalij v krvi označijo kot normalnost. Nakar celo življenje stremimo k tej normali, k temu, kar poznamo.

Tisto je naš dom.

Pisatelj se je znašel v luksuznem kazinoju, kjer so ga častili z vsem, kar si je zaželel. Možgani so udarili po rdečem gumbu: neznana situacija! Kje si? Kaj počneš? Vrni se domov! Domov!

Bil je v raju in ni zdržal.

Moral se je vrniti nazaj k očetu, ki ga je tepel in tepel in tepel, in še zdaj, ko tole pišem, živo vidim ta spokoj na obrazu pretepenega, mir človeka, ki je znova v znanem okolju in počutju, spet doma.

Čez kak teden mi je pisal, da bo kazino tožil. Hotel je, da bi bil njegova priča, saj sem razločno videl, je rekel, kako je mirno sedel, nenadoma pa so pridrveli varnostniki in ga pričeli brez razloga mlatiti. Odklonil sem, ker nerad lažem, a potrdilo mi je, da se dogodka res ne spomni. Žrelo preteklosti ga je zgrabilo, potegnilo nazaj, ga žvečilo in izpljunilo, do naslednjic. Ne da bi se zavedal in ne da bi se spomnil.

Pisatelja nisem srečal nikoli več. Slišal sem, da nekoč ni imel bivališča in mu je moj znanec zorganiziral pisateljsko rezidenco v tujini, kjer se je stepel z lastnikom, zato so ga vrgli ven.

Pred nekaj leti sva si dopisovala. Poslal mi je izpiske svojega blokiranega bančnega računa s prošnjo, če bi lahko poskusil dobiti zanj malo denarja pri organizaciji, kjer sem delal. Ni šlo. Nakar sem v časopisu prebral, da bo njegovo dramo igralo veliko gledališče. Kot poznam honorarje, sem z radostjo ugotovil, da bo tisti svoj dolg in blokirani račun desetkrat odplačal.

Ko se je sezona začela, njegove drame ni bilo na sporedu. Povprašal sem znanca v gledališču in povedal je, kako zelo se je Pisatelj razveselil, da so ga izbrali. Lastnoročno je zmesil testo za jabolčni zavitek, ga spekel, prišel na obisk v gledališče, s seboj prinesel domače vino in imeli so se čudovito, dokler kar zlepa ni začel tepsti režiserja.

Odkimavam in boli me ta usoda. Rečem mu v te črke, ki se mi izpisujejo na monitorju: Pa ljubi Bog, star si že čez šestdeset in še vedno se ob vsaki priložnosti vračaš domov! Prosim, ne! Kako si nisi postavil novega doma, novega temelja, novega koktajla kemikalij v krvi, saj to lahko storimo! Moramo storiti! Smisel življenja je v tem, da potujemo skozenj, kot bi skakali čez reko, s kamna na kamen. Zakaj bi venomer poskakovali na istem, prvem?

Zavpijem: »Kako ne opaziš, kaj počneš? Kako se ne zdrzneš, zau-
staviš in kako te ne reši upanje, da zmoreš ravnati drugače?«

Najprej moramo naše stanje prepoznati, potem si upati, preden
porinemo droben kamenček v utečen mehanizem navade. S tem zač-
ne škripati in postaja vedno vidnejši in jasnejši, naše upanje bolj čvrsto
in kamen nazadnje zadosti velik, da zlomi rutino.

A takrat, trideset let nazaj, po tisti teoriji o kemikalijah in možganih,
je trajalo nekaj obotavljivih dni, preden sem si drznil vprašati: „Če se
Pisatelj vrača domov po batine, po kaj se vračam jaz? Kakšna je *moja*
normala?“